

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտերջագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԿՈՒԽՈՋԱՅԻՆ

ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

ՄԱՍԻՆ

(ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐ
ԸՆԿ. ՅԱ. Ա. ՅԱԿՈՎԼԵՎԻ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄԸ ԽՈՐՀՐԴՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹՆՆԱԿԱՆ ԵՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ)

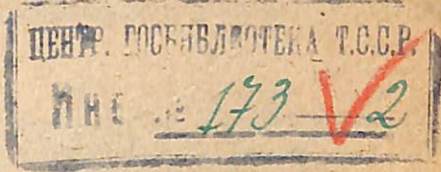
338.14
34-25

338.14
 24-25

17 FEB 2010

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴ. ԿԵՆՏՐ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՌՈՍՏՈՎԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

Գրելուարները բոլոր յերկրների միացեցի

ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ ՅԵՎ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

1. Ա. Անդրեյևիվ.—Սոցիալիստական շինարարության նոր եռագլը 6 4
2. Կուրբեյկո.—Կուլակը կոլեոզի թշնամի 5 2
3. Գյուլգամանսեանի կոմունայի կանոնադրություն 2 2
4. Սեալին.—Գասասիան ընկեր կոլեոզիկներին 5 2
5. Մ. Գիզոյան.—Կոլեոզների մասին 6 2
6. Վ. Իվանով.—Նոր եռագլում 6 2
7. Գյուլգամանսեանի արտելի կանոնադրություն 2 2
8. Կոնջ տշխատանքը կոլեոզում 3 2
9. Ա. Անդրեյևիվ.—Հյուս. Կովկ. գյուղատնտեսության սոցվերակա սուցման խնդիրները 2 2
10. Կալին.—Խնչպես կազմակերպել և վարել կաթնատնտեսությունը կոլեոզներում 3 2
11. Ա. Անդր.—Սոցիալիստական շինարարության գոտում 3 2
12. Հյուս. Կով. Սերբի. ծխախոտադրածական միութիւն զինումը 2 2
13. Հն(բ)ի կենսակրմի աշխատանքը (ընկ. Վորոշիլովի զեկուցումը) 15 2
14. Ա. Հովհաննիսյան. յերգ մարտական փորձի (բանատեղձուր լուսներ) 20 2
15. Հյուս. Կով. յերկրային 6 կուսկոնֆերենցիայի բանաձևերը 3 2
16. Զարգացրեք կենդանաբուծությունը կոլեոզներում 15 2
17. Սեզիպացորենի կուլտուրան Հ. Կ. 6 2
18. Միկուլա.—Դեպի նոր կենցաղը կոլեոզներում 5 2
19. Սիսոբոխով.—Գաղապանեցեք անասուններին վարակումից 5 2
20. Դուրգովսկի.—Առաջին ոգնություն հիվանդացած գյուղ. կենդանիներին 6 2
21. Հնգամյակի յերբորդ տարվա շնմբին 16 2
22. Գյուլգամանսեանի միասնական հարկը և գ. ա. սոց. վերա կառուցումը 10 2
23. Յա. Յելնով.—Խնչպես կազմակերպել խոշոր կոլեոզի տնտեսությունը և նրա վարչությունը, 1-ին պրակ 8 2
24. Նույնը, 2-րդ պրակ 4 2
25. Նույնը 3-րդ պրակ 7 2
26. Ս. Գ. Բաստանցյան.—Անասնաբուծական կոլեոզի և նրա մասնակցողերի կառավարումը 20 2
27. Ա. Մեմարդև.—Խորհրդների վերընարությունների հիմնական խնդիրները 7 2
28. Խորհրդների վերընարությունների գործնական խնդիրները 3 2

ԿՈԼԽՈԶԱՅԻՆ 334
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

(ՅԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍՅԱՐ ԲՆԿ. ՅԱ. Ա. ՅԱԿՈՎԼԵՎԻ ԶԵԿՈՒՅՈՒՄԸ ԽՈՐՀՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԵՆ 6-ՐԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ)

09.07.2

307dd

О КОЛХОЗНОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ

(ДОКЛАД НАРКОМЗЕМА СССР тов. ЯКОВЛЕВА НА VI ВСЕСОЮЗНОМ СЪЕЗДЕ СОВЕТОВ)

НА АРМЯНСКОМ ЯЗЫКЕ

43536.13

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ СССР
МОСКВА 1931 РОСТОВ

Крайлит № А2060. Ростов на Дону.

Газ.-кн. тип. СККПО Ст.-ф. Б 6 125x176 Зак. № 1691. Тираж 4000

I. ՄԵՐ ՅԵՐԿԻՐԸ ԴՆՈՒՈՒՄ Ե ԱԶԽԱՐՀՈՒՄ ԱՄԵՆԱԽՈՂՈՐ, ԱՄԵՆԱՌԱՋՍՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՅԵՐԿԻՐ

Ընկերներ, կոլխոզային շարժման հիմնական հանրագումարները լավ հայտնի յեն բոլորին: Նրանք մամամանորեն տրված են թեզիսներում:

Հիմնական հանրագումարը, հերավի վճռականը, կայանում է նրանում, վոր 9 միլիոն գյուղացիական տնտեսություններ իրենց սեփական փորձով համոզվեցին կոլխոզի առավելությունների վերաբերմամբ: Ամենաքիչը 30 միլիոն հասակավոր գյուղացիներ ստուգեցին կոլխոզային ճանապարհի ոգտավետությունը, վոր թե գրքերում գրվածի, վոր թե տեսաբանական դատողությունների հիման վրա, այլ նրանք կոլխոզային ճանապարհի ոգտավետությունն ստուգեցին և այդ ճանապարհի ուղիղ լինելու վերաբերմամբ համոզվեցին սեփական փորձի հիմունքով:

Ընկ. Լենինն և ընկ. Ստալինը տասնյակ անգամ մատնանշում եյին, վոր արժեքավոր է և իսկապես նվաճված է միայն այն, ինչ վոր ստուգված է միլիոնների փորձով, ինչ վոր միլիոններն սկսել են համարել իրենցը:

Իհարկե կոմունիստներն առաջ ել գիտեյին, վոր խոշոր, համայնական տնտեսությունն ավելի ոգտավետ է մանր, անհատականից. կարելի յեր այստեղ բերել ընկ. Լենինի ուղղակի հարյուրավոր հայտարարություններն այդ մասին, բայց այլ բան է, յերբ

այդ գիտելին, յերբ դրանում համոզված ելին կոմունիստների կողմերն և այլ բան, յերբ դրանում համոզվեցին իրենք, գյուղացիները: Յեվ ահա այս տեսակետից, կրկնում եմ, գլխավոր և հիմնական հանրագումարը հանդիսանում է այն փաստը, վոր տասնյակ միլիոնավոր գյուղացիներ ստուգեցին և իրենց սեփական փորձով համոզվեցին նրանում, ինչ վոր առաջ եկոնոմիկայի տեսական ուսումնասիրության հիմունքով գիտելին հազարներն յեվ տասնյակ հազարներ:

Հինգ ցուցանիշներով կարող են հանրագումարվել, ամբողջական դրությամբ, կոլխոզների նվաճումներն և այն ճանապարհը, վոր վերջին ժամանակներս անցան կոլխոզները:

ՍՍՍՀԻՆ ՅՈՒՅՄԱՆԻՇ.—Յեթե վերցնենք չորս այսպիսի թվականներ, — 1928, 1929, 1930 և 1931 թվականի գարունը և այդ չորս թվականների վերաբերմամբ հաշվենք կոլեկտիվների մեջ համախմբած գյուղացիական տնտեսությունների թիվը, ապա մենք կունենանք թվերի այսպիսի մի շարք. — 1928 թվին — 400 հազար, 1929 թ. — 1 միլիոն, 1930 թ. — 6 միլիոն և 1931 թվ. մարտի սկզբին — ավելի քան 9 միլիոն:

Ահա, ընկերներ, թվերի առաջին շարքը: Նա ցույց է տալիս, թե ինչպես է աճում գյուղացիների թիվը, վորոնք համոզվում են կոլխոզային ճանապարհի առավելություններում:

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՅՈՒՅՄԱՆԻՇ.—Յեթե այդ նույն չորս թվականի վերաբերմամբ (1928, 1929, 1930 և 1931 թվի գարունը) այստեղ բերենք կոլխոզային ցանքի թվերը, ապա մենք կստանանք այսպիսի մի թվաշարք. — 2 միլիոն հեկտար, 6 և կես միլիոն հեկտ., 43 միլ. հեկտ. և վոչ պակաս, քան 65 միլիոն հեկտար ներկա 1931 թվականի պլանի համաձայն:

ՅԵՐՐՈՐԴ ՅՈՒՅՄԱՆԻՇ.—Գյուղացիների այն ամբողջ մասսան, վորը 1930 թվականին համախմբվեց կոլխոզներում, իր յեկամուտն ավելացրեց ամենաքիչը մեկ և կես անգամ: Կոլխոզիկներն այդ բանին հասան նրանով, վոր կարողացան ձին ողտագործել մեկ և կես — յերկու անգամ ավելի լավ, քան անհատականները, կարողացան գործադրել ազրո-տեխնիկական բարելավումները, վորոնք սովորաբար անմատչելի յեն մանր տնտեսություններին (սկսած հողամիջյան տարածությունների վոչնչացումից մինչև համատարած մասսիվներում մաքուր տեսակի սերմացուներ ցանելը), կարողացան այդ հիմունքով 10—15 տոկոսով բարձրացնել իրենց բերքն անհատական տնտեսատերերի հանդեպ:

ՉՈՐՈՐԴ ՅՈՒՅՄԱՆԻՇ.—Ձեզանից նրանք, ովքեր յեղել են խորհրդների անցյալ համագումարում, հիշում են, թե ինչպես ընկ. Կրժիժանովսկին, իբրև մեր յերկրի ամենամեծ նվաճում, ցուցադրում էր այն ժայռային Շեվչենկոյի անվան մեքենա - տրակտորային կայանը: Այն ժամանակ քարտեզի վրա պայծառ աստղի պես բոցավառվել էր այդ կայանը: Մենք այժմ դժբախտաբար չենք կարող այդ կայանները ձեզ ցուցաբախտաբար չենք կարող այդ կայանները ձեզ ցուցադրել նույնպիսի ելեկտրական միջոցով, վորովհետև 1200 կայանները մեկ քարտեզի վրա ցուցադրելու բոլոր փորձերը այդ քարտեզը դարձնում են համակ ելեկտրական լույս: Մեկ կայանի փոխարեն, վորը ցուցադրվում էր այն ժամանակ, խորհրդների այն համագումարում, 1930 թվականի դարնանն աշխատում էր 159 մեքենա-տրակտորային կայան, բացի մեքենա - տրակտորային կալոնաներից, վորոնք ընդգրկում ելին 2 միլիոն հեկտար հող: Ներկա տարում, դարնանն արդեն կազմակերպված են 1200 մե-

քենա-տրակտորային կայաններ, վորոնք արդեն պայ-
մանագրեր են կնքել 17 միլիոն հեկտար հող ցանելու
համար: Ներկա տարվա վերջում ապահովված է 1400
մեքենա-տրակտորային կայանների կազմակերպումը:
Ահա, ընկերներ, չորրորդ փաստը, վորը ցույց է տա-
լիս, թե խորհրդային պետութունն ի՞նչ ճանապարհով
և ի՞նչ չափով տեխնիկական հզոր բազայով է հիմնա-
վորում կոլխոզները:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՅՈՒՅԱՆԻՇ.—Իրենց մասսայական
զարգացման հենց առաջին տարում կոլխոզները պե-
տությանը 3 և կես անգամ ավելի ապրանքային հաց
ծախեցին, քան կուլակները 1926—27 թ. և մեկ ու
կես անգամ ավելի, քան կարվածատերերը:

Ահա, ընկերներ, այն հանրագումարները, վորոնք
մեր յերկրում պիտի գիտենա ամենայնտամնաց գյու-
ղացին, պետք է գիտենա ԽՍՀՄ-ին վերաբերող այդ
ընդհանուր թվերի տեսակետից, այլ և այն տեսակե-
տից, թե վորչափ այդ թվերն արտացոլվել են նրա
գյուղի կյանքում: Յուրաքանչյուր կոլխոզնիկ պետք
է գիտենա, վոր կոլխոզային շարժման այդպիսի հան-
րագումարները, այդպիսի արդյունքները նախ և առաջ
բացատրվում են նրանով, վոր կոլխոզը խոստ, հա-
մախմբված տնտեսութուն է, վորը հնարավորութուն
ունի գործադրել և ոգտագործել տրակտորներ և գյու-
ղատնտեսական մեքենաներ, մինչդեռ անհատական
տնտեսութունը մանր տնտեսութուն է, վորը չունի
այդ հնարավորութունը:

Ի՞նչ է նշանակում այս բոլորն ամբողջովին վերց-
րած. ի՞նչ է նշանակում կոլխոզների այս զարգացու-
մը, վորի հետ զուգահեռաբար և վորի առաջ ընթա-
նում է սովխոզների զարգացումը: Այդ նշանակում է,
վոր մենք դառնում ենք աշխարհում ամենախոշոր, ա-

մենաառաջավոր գյուղատնտեսական արտադրության
յերկիր: Մեր թեզիսներում այդ առթիվ գրված է հե-
տևյալը.— «սա փաստ է, վոր 85 հազար խոստը կո-
լեկսիվ սնեսուքյուններ, վորոնք կազմվել են 6 մի-
լիոն գյուղացիական չքավոր ու միջակ անհատական
մանր տնտեսությունների համախմբման միջոցով,
1930 թվականի գարնանը ցանել են 32,8 միլիոն հեկ-
տար, այն ժամանակ, յերբ մնացած 20 միլիոն անհա-
տական գյուղացիական տնտեսությունները ցանել են
ընդամենը 52,8 միլիոն հեկտար: Այդ նշանակում է,
վոր 85 հազար կոլեկտիվ տնտեսություններ ի վիճա-
կի յեղան իրենց դաշտերում ցանել այն ամբողջ ցան-
քի կեսից ավելին (62 տոկոս), վորը կարողացան ա-
նել 20 միլիոն գյուղացիական անհատական տնտեսու-
թյունները:

Ահա, ընկերներ, այն համեմատությունը, վորը
տալիս է կոլխոզային շարժման բոլոր ավյալների հան-
րագումարները: Իրանք, ընկերներ, փաստեր են, վո-
րոնց ունկնդրում է ամբողջ աշխարհը, հարկավ, այդ
նշանակում է, վոր գյուղատնտեսական խոշոր արտա-
դրություն ստեղծելու գործում մենք սկսում ենք ըն-
թանալ ամբողջ աշխարհի առաջից:

Համեմատենք այն, թե վորպիսի արագությամբ,
վորպիսի ուշժով խոշոր արտադրողական տնտեսու-
թյուններն ընդունակ են կապիտալիզմ ստեղծել և
այն, թե վորպիսի ուշժով, վորպիսի արագությամբ և
վորպիսի արդյունքներով այդ խոշոր տնտեսություն-
ներն ընդունակ են ստեղծել սոցիալիստական խոր-
հուրդային հասարակակարգ: Որինակները հեռու չեն:
Նրբագային հասարակակարգ: Որինակները հեռու չեն:
Դուք բոլորդ գիտեք, վոր կապիտալիստական յերկրա-
գործության կլասիկ յերկիրը հանդիսանում են Հյու-
սիսային Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները: Այդ Հյու-

սիսային Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում փաստ ե հանդիսանում հետևյալը.—այնտեղ կան 200 հազար խոշոր անտեսություններ. մենք այստեղ «ղիջում» ենք անում կապիտալիզմին և խոշոր անտեսությունների շարքն են դասում բոլոր այն անտեսությունները, վորոնք ունեն 200 հեկտար հող, թեպետ մենք գիտենք, վոր շատ կոլխոզնիկներ մի անգամից կբողոքեն սրա դեմ և կասեն՝ այդ ի՞նչ խոշոր անտեսություն ե մեզ, կոլխոզնիկներիս համար: Բայց կապիտալիստների համար դա խոշոր անտեսություն ե: Յեվ ահա, յեթե վերցնենք Հյուս. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների բոլոր խոշոր անտեսություններն ավելի քան 200-ական հեկտարով, ապա նրանց թիվը կլինի մոտ 200 հազար և նրանք միասին, այդ բոլոր 200 հազար անտեսությունները, մշակում են մոտ կեսն այն հողի, ինչ վոր մշակում են մնացած 6 միլիոն մանր ֆերմերները:

Ավելին—յեթե դիտենք, թե ինչպես են աճում այդ խոշոր անտեսությունները վերջին տասնամյակում, ապա կհամոզվենք, վոր Միացյալ Նահանգներում խոշոր գյուղատնտեսության տարածությունն աճում ե չափազանց դանդաղ, առաջ բերելով մանր անտեսությունների ամբողջ մասսայի դիմադրությունը, վորոնց քայքայման գնով կապիտալիստական յերկրներում աճում ե խոշոր անտեսությունը: Իուրս ե գալին, վոր հողի մասնավոր սեփականության շնորհիվ կապիտալիզմի խոշոր յերկրագործական անտեսություն ստեղծելու ունակությունը վերին աստիճանի սահմանափակված ե, չնայելով նրա տրամադրության տակ յեղած հսկայական նյութական միջոցներին. իսկ այժ նշանակում ե, վոր խոշոր անտեսություն ստեղծելու մեր խորհրդային ուղին վոչ թե մանր գյուղա-

ցիների ճնշման, կյանման ու քայքայման ուղին ե, այլ նրանց համախմբման ուղին, վոչ թե կուլակների հաղթության, այլ նրանց լիկվիդացիայի ուղին ե—ամենաքիչը տասնյակ անգամ խնայողական, արտադրողական և արագ, քան կապիտալիստական ուղին:

**II. ԱՄԵՆԱԳԼԽԱՎՈՐ ՊԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ԿՈԼԽՈԶՆԵՐԻ ԱՂԻՍՏԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ՅԵՎ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ ԱՅՏ ՊԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ**

Այժմ թույլ տվեք, ընկերներ, անցնել այն խընդրին, վորը կենտրոնականն ե իմ գեկուցման մեջ: Իհարկե, յերբ մենք քննում ենք այդ հանրագումարները, յերբ մեզանից յուրաքանչյուրը հաշվում ե կոլխոզների նվաճումները ՍՍՀՄ-ի, իր ռայոնի, իր հանրապետության, իր գյուղի համար, մենք իրավացի կլինենք հպարտանալ Նրանով, ինչ վոր ի վիճակի յեղավ կատարել խորհրդային իրավակարգը:

Բայց իհարկե կլինեն ավելի քան սխալ, յեթե մենք այդ հիման վրա թեկուզ մեկ րոպեյով փակեյինք մեր աչքերը կոլխոզային շարժման թույլ կողմերի ու պակասությունների հանդեպ: Յեթե մենք փակեյինք մեր աչքերը կոլխոզների թույլ կողմերի և պակասությունների հանդեպ, ապա մենք բոլշևիկներ չեյինք լինի: Ինքն ըստ ինքյան հասկանալի յե, վոր կոլխոզների աշխատանքում այգալիսի պակասությունները քիչ չեն: Ավելին՝ դրանք շատ-շատ են, քանի վոր ծագում են կոլխոզների անփորձությունից: Վերցրեք մեր մի վորևե գյուղացու: Նա դիտեր, թե ինչպես պիտի կառուցել անտեսությունը յերեք հեկտար հողի վրա: Հազարավոր գործնական կանոններ նա

պահուստ ունենալ, հազարավոր գործնական կանոններ անցնում ելին սերնդից-սերունդ, հազարավոր նշաններ, սովորույթներ, սյուններ: Այժմ դրա գոնե 90 տոկոսը քանդվել է, անգործադրելի յե խոշոր տնտեսութեան մեջ: Կոլխոզնիկը տնտեսութիւնը կառուցում է վոչ թե 5, այլ 200—500—3000 հեկտարի վրա: Այստեղ հարկավոր են ուրիշ կանոններ, այստեղ արտադրութեան պրոցեսում այլ կերպ են դասավորվում մարդկանց հարաբերութիւնները, այլ կերպ են դասավորվում մարդիկ՝ վարելու, ցանելու, կաշտելու ժամանակ, այլ կերպ է դրվում այն ամենի հաշվառքը, ինչ վոր կա: Պետք է արդյոք զարմանալ, վոր ամեն մի կոլխոզում խիստ քննադատը կարող է գտնել հրակայական քանակութեամբ սխալներ, շփոթութիւն, աշխատանքի վատնում: Փորձը դեռ նոր է ստեղծվում, ըստ վորում այդ փորձը ստեղծվում է սեփական սխալների հիման վրա: Ահա թե ինչու այն հարցին, թե ի՞նչ թերութիւններ կան կոլխոզների տնտեսութեան մեջ, յես պիտի կանգ առնեմ նույնպէս մանրամասն, ինչպէս յես այդ արի, կառավարութեան հանձնարարութեամբ, սովխոզների վերաբերյալ:

Կոլխոզային աշխատանքում հիմնական թերութիւնները, վորոնց դեմ մենք պիտի վտարեմ հանենք բոլոր կոլխոզնիկներին, կայանում են հետևյալում.— 1) հաշվառքի բացակայութիւն կամ վատ վորակ, 2) բերքի բաշխման գործնական կիրառումը վոչ թե ըստ աշխատանքի, այլ ըստ շնչերի:

1. ԿՈԼԽՈԶՈՐ, ՎՈՐՊԵՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎՍԾ ՏՆՏԵՍՈՒՅՅՈՒՆ, ԱՌԱՆՑ ՀԱՇՎԱՌՔԻ ԶԻ ԿԱՐՈՂ ԼԻՆԵԼ

Կսկսեմ հաշվառքից: Այստեղ գուցէ ձեզանից մեկըն ասե՛ ներողութիւն, մի կողմից դուք հայտարարում եք,

թում եք, թե աշխարհում մենք դառնում ենք ամենախոշոր տնտեսութեան յերկիր, միևնույն ժամանակ գեկուցման գլխավոր մասն սկսում եք այնպիսի փորքիկ բաներից, ինչպիսին հաշվառքն է: Ով վոր փորձեր այդպիսի հակաճառութիւն անել, նրա դեմ կան այդ մասին ընկ. Լենինի տասնյակ ցուցումները: Լենինն ասում էր.— «հաշվառք և վերահսկողութիւն աշխատանքի քանակութեան և մթերքների բաշխման վրա—դրանումն է քաղաքական վերակազմման ելութիւնը, քանի վոր պրոլետարիատի քաղաքական տիրապետութիւնն ստեղծված և ապահովված է»: Լենինը տասնյակ անգամ ասում էր.— «սոցիալիզմն—այդ հաշվառք է»: Ահա ընկ. Լենինի այդ խոսքերը հիմա պիտի վերհիշել և ինչ կերպ էլ լինի, գործադրել կորխոզների ամբողջ մասսայի վերաբերմամբ:

Հիշեցեք, ընկերներ, թե ինչու մենք և կայանում արտելի կարևորագույն նշանակութիւնը: Չե՛ վոր արտելը հենց նրանով է արժեքավոր, վոր նա հանդիսանում է հասարակական տնտեսութեան հաշվառքի դրուրոց: Արտելներում գյուղացիները հաշիվ անել են արտելում իբր հասարակական տնտեսութեան մեջ: Ահա թե ինչու նոր ուշով այստեղ պիտի ասել այն, ինչի մասին խոսում էր Վլադիմիր Իլիչը 1918 թվին, յեթե վոչ հարյուր, գոնե տասնյակ անգամ, գործարանային տնտեսութեան, գործարանների ու ֆաբրիկաների վերաբերմամբ: Յեթե մենք ուզում ենք ունենալ ուժեղ կոլխոզներ, յեթե մենք ուզում ենք, վոր կոլխոզների տնտեսութիւնն իսկապէս աճէ որեցոր կոլխոզների տնտեսութիւնն իսկապէս աճէ որեցոր ասպա առանց հաշվառքի մենք այդ բանին չենք հասնի, քանի վոր առանց հաշվառքի կոլխոզային տնտեսութիւնը լինում է ավելի քիչ արդյունավետ, քան կարող է լինել: Առանց հաշվառքի կոլխոզնիկը չի

ազտագործի վերելքի այն բոլոր հնարավորութիւնները, վորոնք տալիս ե խոշոր համայնական տնտեսութեանը: Առանց հաշվառքի մարդիկ կխճճվեն խոշոր տնտեսութեան բարդութեան մեջ:

Յես այստեղ կբերեմ մի որինակ (կարող եյի հարյուրավորներ բերել), թե ինչ ե կատարվում այն կոլխոզում, վորտեղ չկա ամենապարզ հաշվառք,— աշխատանքի հաշվառք ըստ նրա վորակի ե քանակի ու չկա յեկամտի հաշվառք: Ահա մի կոլխոզ, վորը կոչվում ե Միլոնովկա: Նրանում հաշվառքի գործը չեր դրված: Յե՛վ ահա այժմ, մոտավորապես յերկու ամսվա ընթացքում, բոլոր կոլխոզնիկներն զբաղվում են մի բանով.— փորձում են թե ո՞վ, յե՛րբ ե ինչքան ե աշխատելու իհարկե հիշելն այժմ բավական դժվար ե: Համենայն դեպս ավելի դժվար ե, քան գրել այն ժամանակ, յերբ մարդիկ աշխատում եյին: Յերբ կոլխոզնիկներն սկսեցին «միտները բերել»,— իսկ այդ շարունակվում եր տասնյակ ժողովներում,— պարզվեց հետեյալը.— կան կոլխոզային ընտանիքներ մեկ աշխատունակ անդամով, իսկ ընտանիքի վրա ընկնում ե 300—400 աշխատանքային որ: Այժմ կոլխոզային ժողովներում մարդիկ հաշիվ եյին անում, վոր յեթե մինչև անգամ ամեն մեկն որական աշխատել յերկու որ, ապա այդ դեպքում այդպիսի ընտանիքը այդ 300—400 որը վո՛չ մի կերպ չեր ստանա: Դուրս յեկավ, վոր վոմանց ավանաները կրկնակի դերազանցել են նրանից, ինչ վոր նրանք պիտի ստանային, իսկ մյուսները վերաբերմամբ, ընդհակառակը, այդ ավանաները ստանալիքի կեսն ել չեյին կազմում, իսկ ամբողջ յեկամուտն արդեն բաժանված եր:

Հիմա պարզվում ե, վոր մի քանի ընտանիքներ աշխատանքի եյին ուղարկում անաշխատունակներին,

իսկ սրանց համար աշխատանքային որեր եյին գրքվում:

Մարդը աշխատանքի յեր գալիս 1—2 ժամով, նրա համար նույնպես աշխատանքային որ եր գրքվում (ծիծաղ): Մարդը գալիս եր վարչութիւն, ամբողջ որը վեր եր ընկնում այնտեղ,— նրա համար ես աշխատանքային որ եր գրվում (ծիծաղ):

Ի միջի այլոց, մինչև հիմա յես ինչքան վարչութիւններ վոր անցել եմ, ամեն տեղ տեսել եմ միեկնույն պատկերը.— տասնյակ մարդիկ դես ու դեն են անում վարչութեան շուրջը:

Ահա, ընկերներ, վատ որինակ: Չեղանից ամեն մեկն ընդունում ե, վոր այդ որինակից մի կտոր կա ամեն մի կոլխոզում:

Վորտեղ չկա հաշվառք, այնտեղ չկա խոշոր քանակութիւն:

Վորտեղ չկա հաշվառք,— չկա կոլխոզ վորպես կազմակերպված տնտեսութիւն: Ահա թե ինչու այժմ մեզ համար կոլխոզներում հաշվառքի դրվածքը վճռական խնդիր ե:

Այս ե խոշոր տնտեսութեան մի շարք հիվանդութիւններից, մանկական հիվանդութիւններից առաջինը, վորոնց բուժման համար մենք պիտի վորտի հանենք կոլխոզների ամբողջ մասսային, ամբողջ կոլխոզային ակտիվին:

2. ՈՎ ՇԱՏ ՅԵՎ ԼԱՎ Ե ԱՇԽԱՏՈՒՄ, ՆԱ ՇԱՏ Ե ՍՍԱՆՈՒՄ, ՈՎ ՉԻ ԱՇԽԱՏՈՒՄ, ՆԱ ՎՈՉԻՆՉ ՉԻ ՍՍԱՆՈՒՄ

Կոլխոզների աշխատանքում 1930 թվականին ամենալիարատակար թերութիւնը յեղել ե շատ դեպքերում գործադրվող կոլխոզային յեկամտի բաշխու-

ուրբու ապրանք: Ահա մի «կարգ», վորը հանդիսա-
նում ե ըստ շնչերի բաժանելու ուղղակի արդյուն-
քը: Ահա թե ինչու միանգամայն դատապարտելի յե
այն, ինչ վոր այս առթիվ ասում են թեզիսները, իսկ
թեզիսներն ասում են հետևյալը, — «այդպիսի կոլխոգ-
ներում (վորտեղ տեղի յե ունենում յեկամուսներն
ըստ շնչերի բաժանելը) մի շարք կոլխոգնիկներ, վո-
րոնք լավագույններն են և ամենից գիտակիցները,
ամենից հավատարիմ են ընդհանուր գործին, — աշխա-
տում եյին ազնվորեն, իսկ մյուսները սկսում եյին
խուսափել աշխատանքից և կոլխոգներն ողտազործում
եյին վորպես միջոց, ապրելու ի հաշիվ ուրիշ աշխա-
տանքի, ընդհանուր աշխատանքից պոկել ավելի շատ,
աշխատելով ավելի քիչ»:

Ահա տեսնում եք, վոր մենք այստեղ վոչինչ
չենք սվաղում: Մենք կոլխոգնիկներին դիմում ենք
անմիջորեն և բացահայտ կերպով: Մենք ուղղակի բե-
րում ենք որինակներ, թե ինչպես կարելի յե կոլխո-
գային մեծ գործը, վորը չհայելով բոլոր թերություն-
ներին, կոլխոգնիկների ամբողջ անփորձության, հենց
առաջին տարում ավելի քան մեկ և կես անգամ բար-
ձրացրեց կոլխոգնիկների յեկամուտը, — ինչպես կարե-
լի յե այդ գործը փչացնել, անտեսության հիմքը
դարձնելով ամենափաստակար, շատ հաճախ կուլակիտե-
րի կողմից քարոզված սկզբունքը՝ յեկամուսները վոչ
թե ըստ աշխատանքի, այլ ըստ շնչերի բաժանելու
մասին:

Իհարկե կարիք չկա թագցնելու, վոր կարող են
յերևան գալ այսպես կոչված՝ տեսաբաններ, վորոնք
կասեն. — «Թույլ տվեք այդ ի՞նչ եք անում դուք:
Դուք մեզ դեպի յետ եք կանչում: Մենք ուզում ենք
գնալ դեպի մաքուր կոմունիզմ, ուզում ենք գնալ

առաջ, յերբ ամեն մեկն ել հավասար կստանա, իսկ
դուք կառավարության հանձնարարությամբ պաշտ-
պանում եք յեկամաների բաշխումն ըստ կոլխոգնիկ-
ների աշխատանքի քանակի և վորակի...»: Պետք ե
ասել, վոր մի ավելի մեծ հիմար բան, քան այդ թե-
որիան ե, դժվար ե պատկերացնել: Ճիշտ չե, վոր
կոմունիստական հասարակության մեջ մարդիկ պիտի
հավասար ստանան. կոմունիստական հասարակության
մեջ, վորը պիտի լինի բարձր արտադրողական հասա-
րակություն, յուրաքանչյուրը պիտի ստանա ըստ կա-
ռիքի, քանի վոր ամեն ինչ հերիք կլինի, իսկ աշխա-
տանքը կդառնա մարդկանց սովորություն:

Իսկ քանի դեռ ամեն ինչ հերիք չե բոլորի հա-
մար, քանի դեռ անտեսության գոյության համար
անհրաժեշտ ե աշխատավորի նյութական շահագրգռու-
վածությունն իր աշխատանքի վարձատրության չա-
փով, յեկամուտը բաշխելու միակ սոցիալիստական
ձևը հանդիսանում ե ըստ աշխատանքի բաշխումը
(նրա քանակի և վորակի հաշվառքով): Ահա թե ինչ-
պես կլինեք գործն այն մարդկանց վերաբերմամբ,
ով փորձ կանեք գլխից հանել այդ խղճուկ թեորիան:
Գործնականում ել այստեղ-այնտեղ կուլակները փրս-
փսում են կոլխոգնիկների ականջին, թե ըստ աշխա-
տանքի բաշխումը, դա մի քայլ ե դեպի յետ, թե իս-
կական կոմունիզմ իբր թե նշանակում ե ամեն ինչի
հավասար բաժանում:

Իսկ իրականում ի՞նչ ե ստացվում: Իրականում
«հավասար» բաժանումն ըստ շնչերի նշանակում ե
ամենախորն անհավասարություն, քանի վոր այնտեղ,
վորտեղ կիրառվում ե ըստ շնչերի բաժանումը, այն-
տեղ ով աշխատում ե, նոր չի ստանում յեկամտի այն
բաժինը, վորին արժանի է ըստ աշխատանքի կորսողը, վորը

336
43

կոլխոզը համարում ե իբր ուրիշի աշխատանքով ապ-
րելու միջոց, շահում ե: Սա փաստ ե:

Իսկ կուլակը ման ե գալիս և թունալից կերպով
ծիծաղում ե: Նա ասում ե այն մարդուն, վորը շատ
ե աշխատում. «աշխատանքը հիմարներին ե սիրում.
Ի՞նչու իզուր աշխատել, միևնույն ե, ավելի չես ստա-
նա»: Իսկ նրան, ով չի աշխատում, կուլակն ասում
ե.—«Ինչո՞ւ աշխատել, ինչո՞ւ իզուր ուշժ վատնել,
միևնույն ե, դու քոնը կստանաս»: Այս բանը ամեն
մի կոլխոզում կարելի յե լսել: Սրանք կուլակային
խոսքեր են: Այդպիսի կուլակային խոսքերի դեմ մենք
պետք ե վտտքի հանենք բոլոր կոլխոզներին, իսկ այն
«տեսաբաններին», վորոնք փորձ կանեն պաշտպանել
յեկամուտների բաշխումն ըստ շնչերի, մենք ըստ ար-
ժանույն կանվանենք այն, ինչ վոր նրանք հանդիսա-
նում են իրականում,—կուլակային գործակալներ:

Մի քանիսներն ել այսպես են ասում,—յեկա-
մուտների բաշխումն ըստ աշխատանքի և վոչ թե ըստ
շնչերի իբր թե փաստում ե չքավորությանը: Հարկ ե
լինում լսել այսպիսի փաստարկում: Սրբոյր ուղի՞ղ ե
այդ: Յեկեք քննենք: Ի՞նչ, միթե չքավորը, առավել
ևս բատրակը, չգիտե՞ աշխատել: Ի՞նչ, նա ուրիշնե-
րից վա՞տ ե աշխատում: Մի՞թե բատրակը չի անցել
կցւակի մոտ 18 ժամ ծանր աշխատելու դպրոցը:
Մի՞թե աշխատանքի ընթացքում, մրցության ժամա-
նակ չքավորն ու բատրակն ուրիշներից վատ պիտի
աշխատեն: Վոչ: Իսկ յեթե նրանք ուրիշներից վատ
չպիտի աշխատեն, ուրեմն ուրիշներից պակաս ել չպի-
տի ստանան: Ահա թե ինչու վոչ մի կերպ չի կարե-
լի ուղիղ համարել այն յենթադրությունը, վոր իբր
թե չքավորին պաշտպանում են նրանք, վորոնք քա-
րոզում են յեկամտի բաշխումն ըստ շնչերի: Ամենե-

վին վոչ: Նրանք վոչ թե չքավորին են պաշտպանում,
այլ կուլակին, հարկավ, կուլակը սովորել ե ուրիշի
աշխատանքով ապրել:

Իսկպես ո՞վ կտուժի ըստ շնչերի բերքի բաշ-
խումը վճուհանապես դադարեցնելուց,—նա, ով չի
ցանկանում աշխատել, նա, ով կոլխոզ ե յեկել իբրև
ցանկանում և վոչ թե իբր աշխատող, նա, ով կոլխոզ ե
կորզիչ և վոչ թե իբր աշխատող, նա, ով կոլխոզ ե
յեկել իսկպես չուզենալով կոլխոզնիկ լինել, իսկ
այդպիսիները յենթակուլակներ ու կուլակներ են:
Կուլակը հսուց սովորել ե ապրել ի հաշիվ ուրիշի
աշխատանքի, հենց դրա համար ել նա կուլակ ե յե-
զել: Կուլակը—դա այն ծուլն ե, վորի համար աշ-
խատում եյին չքավորները: Ահա այդ ծուլի, կուլա-
խատում եյին չքավորները: Ահա այդ ծուլի, կուլա-
կի դեմ ել մենք կանգնած ենք: Ահա այդպիսի թամ-
բալներն են, վորոնք ուզում են կոլխոզն ոգտագոր-
ծել, վորպեսզի ապրեն իրենց հարևանի, բարեխիղճ
կոլխոզնիկի աշխատանքի հաշիվն, մենք կոչ ենք ա-
նում կոլխոզնիկներին վտտքի յելներ:

Կուլակը փորձում ե կոլխոզ սոցոսկել նրա հա-
մար, վորպեսզի այստեղ ել շարունակի գործնակա-
նում իր կանոնների, այսպես ասած՝ կյանքի իր մե-
թոդների կիրառումը: Իսկ մենք ունենք մեր կանոն-
ները, վորոնք ուրիշ են, լենինյան: Լենինն ասում եր
այսպես,—«ով չի աշխատում, նա թող չուտի»: Ահա
սոցիալիզմի գործնական պատվիրանը: Այդ նույնը
հիմա ասված ե մեր թեզիսներում, այդ նույնը մենք
խնդրում ենք հաստատել: Մեր թեզիսներում ասված
ե այսպես.—«ով շատ և լավ ե աշխատում, նա շատ
ե ստանում, ով չի աշխատում, նա վոչինչ չի ստա-
նում»: Հենց այս ել ընկերներ, պետք ե դառնա կոլ-
խոզների տնտեսության կազմակերպման փաստակա-
ն և գլխավոր կանոնը: Կարելի յե չկասկածել նրանում,

Այստեղ կոլխոզային կազմակերպութեան բոլոր պահասութեաններն ու թուութեանները յերևան են գալիս մի առանձին պարբերութեամբ: Այստեղ մի անգամից կատարվում են մի քանի աշխատանքներ,— խուրձեր կապելը, կալսելը, աշնանավարը, աշնանացանը, հացի տեղափոխումը հանձնման կետերը և այլն: Այստեղ չափազանց հեշտ է խճճվել: Մինչդեռ, յերբ ուսումնասիրում ելինք այն, թե ինչպես է ոգտագործվում աշխատանքը կոլխոզներում, մենք հայտաբերեցինք այսպիսի փաստ, նույնիսկ այնպիսի սուր մոմենտներին, ինչպիսին են շարքամիջյան մշակումների, կալսելու մոմենտները,— կոլխոզում յեղած բանվորական ույժն անտանելի կերպով է ոգտագործվում: Սա չի նշանակում, թե կալսելու մոմենտին այնտեղ չի յեղել անսովոր իրարանցում: Յես առիթ ունեցա լինել շատ կոլխոզներում, բերքահավաքի, կալսելու մոմենտին: Յեթե մակերեսային կերպով նայել, կարող է թվալ, վոր բոլորն զբաղված են, բոլորը գոնե վագում են, բոլորն իրար են անցել: Բայց յերբ կոլխոզային ինստիտուտը մի շարք կոլխոզների որինակներով հաշվեց, թե այդ մոմենտին վորքան մարդ կարող է ոգտագործվել, վորքան աշխատունակներ կան և փաստորեն քանիսն են աշխատում, ապա պարզվեց, վոր փաստորեն, իրականում, ոգտագործվում է պահեստի բանվորական ույժի $\frac{1}{3}$ -ից մինչև $\frac{2}{3}$ -ը մասը: Դա մի պարզ որինակ է, թե ինչ է նշանակում գործարքային ձևի բացակայութեան: Մարդիկ հոգա են քաշում, վագում են, կարծես թե բոլորն ել աշխատում են ամբողջ 100 տոկոսով, իսկ գործնականում, մանավանդ յերբ գործարքային ձևի բացակայութեանը միանում էր ըստ շն-

չերի յեկամուտը բաշխելու հետ,— յեղած բանվորական ույժը միայն չնչին չափով էր ոգտագործվում: Ահա թե ինչու գործարքային ձևին անցնելու հարցը, այն հարցը, վոր հարկավոր է ամենուրեք, բոլոր կոլխոզներում գործնականում կիրառել այն, ինչ վոր այժմ կիրառում են միայն լավագույն կոլխոզները,— մեզ համար դառնում է բոլոր հարցերի հարցը, մեր խորհրդների համագումարի գլխավոր հարցը:

Իսկ ի՞նչ է ցույց տալիս փորձն այն դեպքերում, յերբ կոլխոզներին անցել են գործարքային ձևին. կրեքեմ մի քանի որինակներ.—

Կոլխոզում գործն սկսեցին աշխատանքն ըստ ժամանակի վարձատրելուց և ապա անցան գործարքային ձևին. հետևանքն այն յեղավ, վոր որական մեկ մարդու վրա ընկնող վարը բարձրացավ $\frac{1}{3}$ -ից մինչև $\frac{1}{2}$ հեկտար:

Լենինյան կոլխոզում անցան գործարքային ձևին — աշխատանքի դուրս գալը մի անգամից ավելացավ մեկ ու կես անգամ:

Կալինինի անվան կոլխոզում անցան գործարքային և աշխատանքի դուրս գալը մի անգամից բարձրացավ բոլոր աշխատունակների 60-ից մինչև 100 տոկոսի չափ:

Առանց գործարքային ձևի կոլխոզում որական մի կերպ յուր ելին տանում $\frac{1}{3}$ -ից մինչև $\frac{1}{2}$ հեկտար. յերբ անցան գործարքային ձևին, սկսեցին մշակել որական 1,5 հեկտար:

Ղրիմի կոլխոզներում որավարձով աշխատելու ժամանակ մեկ հեկտար ծխախոտ ցանելու վրա ծախսում էին 180 մարդ—որ, անցան գործարքային ձևվին—սկսեցին ծախսել 40—60 մարդ—որ:

մեկ և 20 հարյուրերորդական աշխատանքային որվա ինչպես պիտի գրվեր նրանց համար, յեթե բրիգադան ցաներ վոչ թե 50, այլ 40 հեկտար:

Ահա, ընկերներ, սա ավելի քան պարզ է: Դրա համար պահանջվում է ամենից առաջ պարզ հաշիվ: Դրա համար չի պահանջվում հատուկ ծառայողների մեծ կազմ. այստեղ հաշվառքի հիմնական աշխատանքը կարող է և պետք է կատարի կոլխոզնիկների գրագետ մասը:

Ահա թե ինչպես է գործը առաջին առարկության վերաբերմամբ, վոր իբր թե գյուղատնտեսության մեջ գործարքային աշխատանքն անգործադրելի յե:

3. ԲՐԻԳԱԴՆԵՐԻ ՅԵՎ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Կոլխոզնիկները գործարքային աշխատանքի հիմքը մեծ մասամբ դարձնում են բրիգադներն ու խմբակները, ըստ վորում իհարկե չափազանց ցանկալի յե և կոլխոզնիկների ասելով լավագույն արդյունքներ է տալիս գործարքային աշխատանքի կիրառումը վոչ միայն բրիգադների ու խմբակների, այլ և առանձին աշխատողների վերաբերմամբ:

Կազմակերպվում են ամենաբազմատեսակ բրիգադներ ու խմբակներ, ինչպես իրար հետ կապված մի քանի աշխատանքներ կատարելու, որինակ, միասնական բրիգադա և՛ վարելու է ցաքանելու և՛ ցանելու համար—այնպես էլ առանձին աշխատանքների համար, որինակ, վար, ցանք, քաղհան, բամբակի բերքահավաք և այլն:

Վորպես գործնական կանոն, շատ կոլխոզնիկներ սահմանում են հետևյալը.—և մենք կարծում ենք, վոր

նրանք իրավացի յեն.—բրիգադներն ու խմբակներն առանձնապես խոշոր չպիտի լինեն: Այս մասին շատ ուսանելի որինակներ են բերում Անդենակի ուսյունի կոլխոզնիկները: Պարզվել է, վոր այնտեղ 12 ցաքանների վրա աշխատող խմբակը մեկ ցաքանի վերաբերյալ տվել է մեկ ու կես անգամ ավելի մշակույթ, քան 20 ցաքանների վրա աշխատող խմբակը:

Ակներև է, վոր այդ տեղի յե ունենում այն պատճառով, վոր փոքր խմբակները դեպքում ավելի լավ կարելի յե կատարել աշխատանքի հաշվառքը, ավելի լավ կարելի յե իրագործել վերահսկողությունը մեկ-մեկու վրա:

Բրիգադները ու խմբակները մեծ առավելություն է հանդիսանում այն, վոր աշխատանքի այդ սիստեմի դեպքում չի հարկավոր ամենորյա նարյադներ տար: Չեզանից ամեն մեկը գիտե, թե կոլխոզնիկում ամեն առավոտ վորքան ժամանակ է կորչում նարյադներ տալու վրա: Թե բրիգադային և թե խմբակային գործարքային աշխատանքի անցնելիս նաբակային գործարքային աշխատանքի համար, ըյադներ կարելի յե տալ ամբողջ աշխատանքի համար, այսինքն խմբակը կամ բրիգադան ստանում է այսինչ հողամասի և այսքան որերի ցանքի առաջադրություն և նրան մի անգամից նարյադ է տրվում ամբողջ աշխատանքի համար—5 կամ 7 որվա: Ավելի բարդ առաջադրությունների վերաբերմամբ նարյադներ կառաջադրությունների վերաբերմամբ անտեսական ժամանակաբաշխում են տրվել նաև ամբողջ անտեսական ժամանակաբաշխումների համար: Այսպիսով կոլխոզնիկներն ազատվում են բոլոր բարեխիղճ կոլխոզնիկների համար ուղղակի անտանելի անհրաժեշտությունից,—ամեն որ գործը սկսել նրանով, վոր հավաքվել կոլխոզի վարչության շուրջը, իսկ այնտեղ վարչության անդամը քափ ու քրտինք դառած աշխատանքի նարյադներ բաժանե:

Այստեղ ևս գործի դրությունն այնպես է, ինչպես և նորմաների վերաբերմամբ: Մենք չենք կարող ասել, վոր տեխնիկայես գործը դրված է այնպես, վոր կարելի լիներ հաստատուն կարգով սահմանել խմբակների ու բրիգադների, նրանց տրվող առաջադրությունների և այլն ցանկը: Կարևորն այն է, վոր լավագույն կոլլեկտիվների փորձը հայտնի լինի բոլոր կոլլեկտիվներին: Կարելի չէ չկասկածել այն բանում, վոր կոլլեկտիվների մի վորև է հարյուրակում հազիվ թե կարելի լինի գտնել գեթ յերկու կոլլեկտիվ, վորոնք սահմանած լինեն կոլլեկտիվների բոլորովին միատեսակ բաժանում խմբակների և միատեսակ չափով առաջադրություններ տրվեն խմբակներին:

Բրիգադային, խմբակային և անհատական գործարքային աշխատանքն իր հաջող իրականացման համար պահանջում է աշխատողներին, սրանց աշխատանքների ամբողջ ժամանակ, ամբացնել վորոշ մեքենաներ, ձիեր և այլն: Սովորական վերաբերյալիմ գեղուցման մեջ յես մանրամասն կանգ առա այն խնդրի վրա, վոր անթույլատրելի չէ տրակտորները վորոշ մարդկանց չամբացնելը: Մենք հաստատորեն կանգնած ենք այս դիրքում և ինչ կերպ էլ լինի, կապահովենք այն դրությունը, վորպեսզի յուրաքանչյուր տրակտորի ամբացնել 2—3 աշխատող, վորպեսզի նրանք գիտենան, վոր այդ իրենց տրակտորն է, վորի համար իրենք պատասխանատու յեն: Հապա ել ինչո՞ւ մենք չենք կարող բրիգադային, խմբակին կամ առանձին գործարքային աշխատավորին կոլլեկտիվում, ամբողջ աշխատանքի ժամանակ, ամբացնել ինվենտարի, համապատասխան ձիերի անհրաժեշտ քանակություն, վորպեսզի մարդիկ պատասխանատու լինեյին այն բանի համար, թե աշխատանքից հետո

ձիերի հետ ինչ է կատարվում: Թե չէ կարող է պատահել, վոր մի վորև է խմբակ գործարքային աշխատանքի յետևից ընկնելով, այնպես կքրտնեցնե ձիերին, վոր նրանից հետո յեկող խմբակը ուղղակի կըմնա առանց ձիերի, կամ թե գուժանը մի քանի որ աշխատելուց հետո կոլլեկտիվ կվերադառնա այնպիսի դրությամբ, վոր հարկավոր կլինի նրան տալ հիմնադրությամբ, վոր հարկավոր կլինի նրան տալ հիմնադրությամբ: Այս պատճառով գործարքային կան վերանորոգման: Այս պատճառով գործարքային աշխատանքի կիրառման հետ կապված է մի մեծ հարց, մի հարց վոչ միայն այն մասին, վոր մարդհարց, մի հարց վոչ միայն այն մասին, վոր խմբակների, կանց պիտի բաժանել բրիգադաների ու խմբակների, այլ և այն մասին, վոր վորոշակի աշխատանքների աշխատանակ անհրաժեշտ գյուղատնտեսական գործիքները ամբողջ քանակը պիտի համապատասխան կերպով բաժանել բրիգադաների, խմբակների և առանձին աշխատողների վրա: Գործնականում այս բանն աշակցություն է գտնում առաջավոր կոլլեկտիվների կողմից, վորոնք ձգտում են, վորպեսզի իսկապես յուրաքանչյուր աշխատող պատասխանատու լինի այն պարագայի համար, թե նա գործիքն ինչ դրությամբ կվերադարձնի պահեստ, վորպեսզի գործնականում վորոշան կարելի չէ լայն կերպով գործարքովի այնպիսի մի կարգ, վորով այն կոլլեկտիվից, վորն անփուլթ կերպով է վարվում մեքենայի հետ, հանվի աշխատանքային որերի մի վորոշ մաս հոգուտ այն կոլլեկտիվի, վորը մեքենան լավ դրությամբ է վերադարձնում:

Ահա թե ինչու վոչ միայն չպետք է խուսափել այդ ամբացումից, այլ ընդհակառակը, հարկավոր է ամեն կերպ պաշտպանել այն: Յեթե մենք ուզում ենք, վոր կոլլեկտիվ ձին յերկար ապրի և հալից չընկնի, յեթե մենք ուզում ենք, վոր մեքենաները չլար-

դվեն, ապա առանց գյուղատնտեսական աշխատանք-
ների համար անհրաժեշտ ձիերի ու գործիքների ամ-
բողջ քանակը բրիգադներին, խմբակներին և առան-
ձին կոլխոզնիկներին ամբացնելու յուր չենք դնա-
նա փաստ ե: Մինևույն բանը վերաբերում է նաև
կենդանաբուծության բնագավառին: Վերջենք կով-
կթուռներին: Յեթե նրանց չամբացնել վորոշ կո-
վերի,—վոչ միայն կովերի վորոշ քանակության, այլ
և վորոշ կովերի, վորոնց կովկթուռին պիտի սպա-
սարկե ժոշ թե մի շաբաթ, մի ամիս, այլ տարիներ,
—ապա յերբեք չես հաջողեցնի այն, վոր կովկթուռին
հող տանի կովի կերակրման և նրա զբուծյան մա-
սին: Իսկ յեթե կովկթուռին իմանա, վոր նա տվյալ
կովին սպասարկելու յե և մի ամիս և չորս ամիս
և կես տարի հետո, նա իհարկե հերթից դուրս ել
կերթա նայելու, թե ինչ զբուծյան մեջ է գտնվում
կովը, արդյոք նրան ժամանակին կերակրե՞լ են թե
վոչ և այլն: Այս պատճառով ներկայումս բոլոր լա-
վագույն կոլխոզային կաթնա-ազարակները կերառում
են կովկթուռներին ամբացումը վորոշ կովերի: Կով-
կթուռներն սպասարկում են կովերի վորոշ քանակի
և պատասխանատու յեն նրանց զբուծյան համար:

Կոլխոզնիկներին միջև աշխատանքը բաժանելիս ի-
հարկե չի կարելի հաշվի չառնել այն ղժվարությունը,
վորոնց կարող են հանդիպել բազմանդամ ընտանիք
ունեցող կոլխոզնիկները: Բազմանդամ ընտանիք ու-
նեցողները,—չկարծեք թե նրանց կուլակներն են
համոզել, նրանք ուղղակի իրենց շահերն են պաշտ-
պանում,—կարող են ասել,—դուք ամեն տեղ ուզում
եք կիրառել գործարքային ձևը, դուք չեք ուզում ըստ
շնչերի բաժանել, այդ դեպքում ապահովեցեք մեզ
գոնե աշխատանքի մինիմումով: Գործնականում սո-

վորաբար այդպիսի բազմանդամ ընտանիքավորների
համար ապահովվում է վորոշ քանակությամբ աշխա-
տանք, կոլխոզնիկների մեջ աշխատանքը բաժանելիս
նրանց տրամադրվում են մի քանի առավելություն-
ներ, այնպես, վոր նրանց հնարավորություն տրվի
ունենալ այնպիսի քանակությամբ աշխատանքային
որեր, վորը նրանց կապահովե կյանքի համար անհրա-
ժեշտ յեկամտի մինիմումով: Գործնականում այդ հար-
ցի լուծման մի այլ յեղանակն է՝ հատուկ Ֆոնդ
ստեղծել անաշխատունակներին ապահովելու համար:
Գործնականում կիրառվում է նաև թե մեկ և թե մյուս
Ֆոնդնականում կիրառվում է հաճախ կոլխոզները սահմա-
ձևի միացումը: Ավելի հաճախ կոլխոզները սահմա-
նում են այն մինիմումը, վորը կոլխոզնիկը պետք է
աշխատե, վորպեսզի բերքը բաշխելիս իրավունք ու-
նենա մթերքների անհրաժեշտ մինիմալ քանակու-
թյուն ստանալու:

4. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՎՈՐԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Այստեղ իհարկե հարկավոր է խորհել նաև աշ-
խատանքի վորակի մասին: Մենք ձեզ հետ ամբողջ
ժամանակ քննում եյինք գործարքային ձևը՝ կատար-
ված աշխատանքի քանակության տեսակետից, բայց
չէ վոր մեզ համար եյական է նաև աշխատանքի վո-
րակային կողմը: Կան բազմաթիվ որինակներ, յերբ
աշխատողն աշխատանքը կատարում է շուտ, բայց
նախկին այն մասին, թե ինչ արդյունք է ունենում
գործարքային աշխատանքի ժամանակ այդ վտանգն ան-
կասկած կա և նրան պետք է նախատեսել:

Ահա իբր որինակ, յես կբերեմ Լիբկնեխտի ան-
վան արտելի յեգիպտացորենի յերկու միաչափ հողա-

մասերը. դուրս ե գալիս, վոր մի հողամասի վրա, ցանքի, մշակման և բերքահավաքի համար յերկու անգամ պակաս աշխատանք ե թափված, քան մյուսի վրա: Գուցե այս դեպքում վորևէ մեկը հայտարարե՞ ահա մի որինակ, թե ինչ ե տալիս գործարքային աշխատանքը. մարդիկ կատարել են նույն գործը, յերկու անգամ պակաս աշխատանք գործադրելով: Սայսն սա այնքան ել հասարակ բան չե: Յերբ կողմնակիցներն սկսեցին հաշվել յերկու հողամասերից ստացված բերքը, պարզվեց, վոր այն հողամասը, վորի վրա յերկու անգամ պակաս աշխատանք եր թափված, յերեք անգամ պակաս բերք տվեց: Ուրեմն աշխատանքը յերկու անգամ արագ են կատարել վոչ թե նրա համար, վոր լավ ու բարեխիղճ են աշխատել, այլ այն պատճառով, վոր վատ են աշխատել:

Այսպիսի որինակներ կարելի յե բերել վորքան կուզեք:

Արագ ե վարում, բայց այնքան խամ տեղեր ե թողնում, վոր մեքենաները կշարդվեն: Ի՞նչ ոգուտ կա մեզ այդ արագությունից:

Թե շուտ ե ցանում, իր ժամանակին, բայց հինգ փթի փոխարեն մի հեկտարի վրա ցանում ե վեց փութ:

Սայլի վրա խուրձեր ե բանում ինչքան պետք ե, բայց ճանապարհին բեռան տասներորդ մասը թափվում ե:

Կալսում են բոլորը, ինչ վոր առաջադրված ե, իր ժամանակին, բայց կալսում են այնպես, վոր ահագին չափով հացահատիկ կորչում ե հարդի մեջ:

Ինքն ըստ ինքյան հասկանալի յե, վոր այդպիսի գործարքային աշխատանքը մեզ պետք չե և վոր առանց աշխատանքի վորակը հաշվի առնելու չի կարող

լինել գործարքային աշխատանք: Վատ, փինթի, անմաքուր կատարած աշխատանքի համար սահմանված գնահատումները պետք ե պակասեցնել: Գործարքային ձևը պետք ե հաշվի առնել վոչ միայն այն, վոր այսինչ մարդը պիտի վարել այսքան հեկտար և վոր դրա համար նրան կհաշվեն այսքան աշխատանքային որեր, այլ և այն, թե ինչպես ե կատարվել աշխատանքը:

Գործարքային ձևը կայանում ե վոչ միայն նրանում, վորպեսզի կարելի այսինչ քանակով փութ, այլ և նրանում, վոր կարելիս քիչ հատիկներ կորչեն:

Գործարքային ձևը հաշվի յե առնում վոչ միայն այն, թե քանի խուրձ կտեղափոխես, այլ և այն, թե ինչպես կտեղափոխես:

Ուստի վորակի հարցը, դա մի այնպիսի հարց ե, վորից պոկ գալ վոչ մի կերպ չի կարելի, նույնիսկ կոլխոզային տնտեսության մեջ գործարքային աշխատանքը լայնորեն արմատավորելու առաջին քայլերից:

5. ԿՈԼԽՈՉԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒՅՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԼՈՉՈՒՆԳՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Այսպիսով, յերբ դուք քննում եք այն գործնական դժվարությունները, վորոնք լինում են կոլխոզայինների աշխատանքի վորակի ու քանակի հիմունքով յեկամուտների բաժանման, գործարքային ձևին անցնելիս, դուք տեսնում եք, վոր այդ դժվարությունները հաղթահարելի յեն: Ամենուրեք գործարքային աշխատանքին անպայման կողմնակից կլինեն կանայք. այդ տարրերիակ կլիվա, բայց այդ փաստ ե. միակ ձևը, վորով կարելի յե կոլխոզում արագությամբ հավասարեցնել տղամարդու և կնոջ աշխատանքի վարձատրությունը,—այդ գործարքային ձևն ե: Գործարքային

տական տնտեսութիւննից սոցիալիստականին անցնելուց:

Ի՞նչ է կատարվել հիմա: Գյուղացիները, համախմբվելով կոլխոզներում, վերացնում են կուլակին իբրև դասակարգի, վոչնչացնում են կուլակային ստրկուկի հնարավորութիւնը: Գյուղացիները, համախմբվելով կոլխոզներում, մանր անհատական տնտեսութեան փոխարեն ստեղծում են խոշոր, հասարակական, սոցիալիստական տնտեսութիւն: Նրանք այդ նոր տնտեսութիւնն ստեղծում են առանց վորևէ փորձի, այդ փորձը գալիս է հետզհետե, աշխատելիս, շինարարութեան ընթացքում: Նրանք այդ տնտեսութիւնը կառուցում են նույնիսկ առանց այն փորձի, վոր ունեյին բանվորները 1918 թվականին, վորոնք միաձուլված էյին, սովոր էյին հասարակական աշխատանքին դեռ հին, կապիտալիստական Փաբրիկայում:

Ահա թե ինչու դեպի աշխատանքը յեղած վերաբերմունքի մասին լենինյան լոզունգները, այն լոզունգները, վորոնք նա առաջադրում էր 1918 թվականին, ներկա մոմենտում դառնում են միանգամայն ժամանակին, գլխավոր:

Ահա ինչ է ասել այն ժամանակ ընկ. Լենինը.— «Ճշտապահութեամբ և բարեխղճաբար կատարիր փողերի հաշիվը, տնտեսութիւնը վարիր խնայողաբար, մի ծուլանար, մի գողանար, աշխատանքի մեջ ամենախիստ դիսցիպլինա պահպանիր,—հենց այսպիսի լոզունգները, վորոնք արդարացիորեն ծաղրվում էյին հեղափոխական պրոլետարների կողմից այն ժամանակ, յերբ բուրժուազիան այդպիսի ճառերով ծածկում էր իր, վորպես շահագործող դասակարգի տիրապետութիւնը—այժմ, բուրժուազիայի տապալու-

մից հետո, դառնում են մոմենտի հերթական ու գլխավոր լոզունգները»:

Ահա թե ինչ էր ասում Լենինը: Յեթե մենք կրկնենք այդ խոսքերը, յեթե մենք աշխատենք այդ խոսքերը հասցնել մինչև յուրաքանչյուր կոլխոզիկ, մենք կկատարենք մեր պարտականութիւնը և դրանք հարկավոր է հազարավոր անգամ կրկնել այս տարվա ընթացքում, վորպեսզի աշխատանքի կազմակերպման ղեկավարմամբ հաջողեցնել իսկական բեկում կոլխոզային տնտեսութեան ամբողջ կառուցվածքում: Ուստի զային տնտեսութեան ամբողջ կառուցվածքը կա և հիշեցեք—«Ճշտապահութեամբ և բարեխղճաբար կատարիր փողերի հաշիվը, տնտեսութիւնը վարիր խնայողաբար, մի ծուլանար, մի գողանար, աշխատանքի մեջ ամենախիստ դիսցիպլինա պահպանիր,—հենց այս լոզունգները դառնում են հիմա մոմենտի հերթական ու գլխավոր լոզունգները»:

Մենք կրկնում ենք այդ խոսքերը, հարկավ, վոչինչ չկա նրանց ավելացնելու: Յե՛վ կարելի յե չկապածել, վոր կոլխոզներում այն ամենը, ինչ վոր ասուիվ է, դիտակցական, առաջավոր, հավատարիմ է կուլեկտիվացման գործին,—իսկ այդպիսին է, անկասկած, կոլխոզիկներէ մեծամասնութիւնն—այս ամենը կաշակցե մեզ այդ գործում, նույնպիսի վճռականութեամբ, վորով աշակցում էր խորհրդային իշխանութեանը կուլակութեանը դրոհելու, նրան վարպետ դասակարգ վերացնելու գործում:

IV. ՄԵՔԵՆԱՏՐԱԿՏՈՐԱՅԻՆ ԿՍՅԱՆՆԵՐԻ, ՎՈՐՊԵՍ ԿՈՒԵԿՏԻՎ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԻ ԴԵՐԸ

Յես այժմ կանցնեմ, ընկերներ, իմ գեկուցման հետևյալ, դրա հետ կապված բաժնին, այն հարցին,

ուուցի: Հացահատիկային մեքենա-տրակտորային կա-
 յանն ընդգրկում է սովորաբար մոտավորապես 50
 հազար հեկտարի տարածությամբ ցանքային տերրի-
 տորիա, ըստ վորում մոտակա տարիներում, վորպես կա-
 նոն, յուրաքանչյուր մեքենա-տրակտորային կայանի
 ներսում աշխատանքի միայն յերրորդ մասը կկատարվի
 տրակտորներով, իսկ յերկու-յերրորդը—ձիերով: Դրժ-
 վար աշխատանքը պետք է բաժին ընկնի տրակտորին,
 իսկ ավելի հեշտը—ձիյուն: Խոպան և հանգստացած
 հողերի վարը, ցաքանումը, բարդ մեքենաներով
 բերքահավաքը, բարդ կալսիչներով կալսելը—այստեղ
 առաջին տեղը տրակտորինն է: Ցաքանելու, փխրաց-
 նելու, հասարակ մեքենաներով բերքը հավաքելու, տե-
 դափոխությունների վրա պետք է ձին աշխատի, Այս
 պատճառով տրակտորների, ՄՏԿ-ների և կոլխոզների
 ձիու միջև աշխատանքի բաժանումը պիտի կայանա
 վոչ թե նրանում, վոր տրակտորն աշխատի մի հողա-
 մասում, իսկ ձին—մյուս, այլ նրանում, վոր տրակ-
 տորն ոգտագործվի ամենադժվար աշխատանքների հա-
 մար, մանավանդ խոպան հողերը վարելու և բարդ մե-
 քենաների վրա, հենց նույն տեղը, հենց նույն հողե-
 րի վրա ձին ոգտագործելով ավելի թեթև աշխատանք-
 ների և հասարակ մեքենաների վրա:

Ահա թե այստեղ ինչպես է գործի դրությունը:
 Ահա թե ինչու մենք ուղղակի ասում ենք. ով այժմ
 բարոզում է ձիերից ձեռք վերցնել, նա մեր թշնա-
 մին է:

3) Կոլխոզների ապրանքայնությունը բարձրաց-
 նելու խնդիրը: Արդեն հենց այս տարի մեքենա-տրակ-
 տորային կայաններն այս կողմից բռնեցին առաջին
 տեղը: Պարզվեց, վոր այն կոլխոզներում, վորոնք սպա-
 սարկվել են մեքենա-տրակտորային կայաններով, հա-

ցահատիկային սպրանքային արտադրանքը շատ ավե-
 լի բարձր է, քան թե այն կոլխոզներում, վորոնք չեն
 սպասարկվել մեքենա-տրակտորային կայաններով: Այն
 կոլխոզներում, վորոնք սպասարկվել են մեքենա-տր-
 ակտորային կայաններով, հացահատիկների ապրան-
 քային արտադրանքը կազմել է ընդհանուր արտադր-
 անքի կեսից ավելին, ըստ վորում միաժամանակ կոլ-
 խոզիկների կարիքների համար մնացել է ավելի շատ,
 քան թե այն կոլխոզներում, վորոնք չեն սպասարկ-
 վել մեքենա-տրակտորային կայաններով: Ահա թե ին-
 չու այստեղ առանձնապես կարևոր է ի նկատի ու-
 նենալ այն, վոր մեքենա-տրակտորային կայանը, դա
 կոլխոզային տնտեսության այնպիսի կազմակերպիչ է,
 կոլխոզային տնտեսության այնպիսի կազմակերպում է
 կոլխոզի առավելագույն ապ-
 վորը կազմակերպում է կոլխոզի ըստ հաշվի վերջին,
 րանքայնությունը: Սա ՄՏԿ-ների ըստ հաշվի վերջին,
 բայց ըստ կարևորության վոչ վերջին խնդիրն է, մա-
 բայց ըստ կարևորության վոչ վերջին խնդիրն է, մա-
 նավանդ ի նկատի ունենալով, վոր այժմ մեքենա-
 տրակտորային կայանները գնացել են բամբակային
 ուայոնները, շաքարի ճակնդեղի, կթավտտի ուայոն-
 ները:

4) Մեքենա-սրակտորային կայանների դերը հր-
 կայական է թե կոլխոզներում ցանքի տարածություն-
 ներն ավելացնելու և թե բերքատվությունը բարձ-
 րացնելու տեսակետից: Այս տեսակետից մեքենա-տր-
 ակտորային կայանների հնարավորություններն ան-
 րակտորային կայանների ցուցադրված են ավելի քան
 ցյալ տարվա փորձով ցուցադրված են ավելի քան
 սպարգ.—այն կոլխոզներում, վորոնք սպասարկվել են
 մեքենա-տրակտորային կայաններով, գարնանացանը
 1929 թվին $\frac{1}{3}$ -ով ավելացել է 1929 թվի հետ հա-
 1930 թվին $\frac{1}{3}$ -ով ավելացել է 1929 թվին հա-
 մեմատած, մեքենա-տրակտորային կայաններով սպա-
 սարկվող կոլխոզների աշնանացանը 1930 թվին աշ-
 նանն ավելացել է յերկու անգամ:

մենտում ավելի քան 9 միլիոն գյուղացիական տընտեսություններ (ԽՍՀՄ բոլոր չքավոր-միջակ տնտեսությունների մեկ յերրորդից ավելին) գտնվում են կոլխոզներում: Այս նշանակում է, վոր ավելի քան 9 միլիոն գյուղացիական ընտանիքներ համոզվեցին կոլխոզների առավելությունների մասին: Այն 6 միլիոն տնտեսություններին, վորոնք կոլխոզների մեջ համախմբվել էին 16-րդ կուսակցական համագումարի մոմենտին,—ավելացան նաև ավելի քան 3 միլիոն նոր գյուղացիական տնտեսություններ:

Մի ուրիշ փաստ.— համատարած կոլեկտիվացումն անցնում է նոր ուայոններ: Նա այլևս չի սահմանափակվում գլխավորապես հացահատիկային ուայոններով: Ուրեմն բազմաձևում են այն ուայոնները, վորտեղ համատարած կոլեկտիվացման հիմունքով կուլակությունը վերացվում է իբր դասակարգ:

Այսպես են փաստերը: Մենք տեսնում ենք, վոր կոլխոզային տնտեսությունը սովխոզայինի հետ միասին՝ բոլորովին փոխում է մեր գյուղի դեմքը: Նույն իսկ այնտեղ, վորտեղ կոլխոզնիկներն առայժմ փոքրամասնություն են կազմում, նրանք դառնում են գյուղի հիմնական ույժը: Նրանք ունեն լավագույն, խոշոր մեքենաներ, ունեն տրակտորներ, նրանք ավելի լավ են ուպտագործում ձիերին: Կոլխոզներն անեցին ու դառան մի այնպիսի ույժ, վորն ամենուրեք դարձավ խորհրդային իշխանության իսկական և ամուր հենարանը:

Այս նշանակում է, վոր դեռ ևս տատանվող, դեռ ևս կոլխոզ չմտած չքավորների ու միջակների առջև կոլխոզային զարգացման ընթացքը տեղն ու տեղը դնում է մի հարց— ո՞ւմ հետ են նրանք, կուլակի՞ թե կոլխոզի: Կուլակը դեռ պայքար է մղում:

կոլխոզների դեմ: Ռայոնների կարևորագույն մասերում մենք նրան վերացնում ենք իբր դասակարգ, մյուս ուայոններում մենք նրան մահացու հարված ենք հասցրել: Բայց իհարկե սա չի նշանակում, վոր կուլակության տարրերը դեռ չեն մնացել մի շարք ուայոններում, վոր կուլակներն իբրև լուրջ ույժ՝ չեն մնացել մի այլ շարք ուայոններում: Ամենուրեք կուլակը դեռևս դաժանագույն պայքար է մղում կոլխոզի դեմ: Հավանորեն ձեզանից ամեն մեկը կարող էր այստեղ դուրս գալ ամբիոն և բերել տասնյակ այնպիսի որինակներ, թե կուլակն ինչպիսի բազմատեսակ ու յերբեմն անսպասելի զգեստ է հազնում նրա համար, վորպեսզի հարվածե կոլխոզներին: Այս ճակատամարտը տեղի չե ունենում յուրաքանչյուր ուայոնում: Այս պատճառով յուրաքանչյուր գյուղում չքավորի ու միջակ—անհատականի առջև կանգնած է նույն հարցը— ո՞ւմ հետ գնալ, ո՞ւմ պաշտպանել, կուլակի՞ն, թե կոլխոզին:

Կարելի՞ չե արդյոք մի կողմ մնալ, ասելով՝ «յես վոչ նրանց և վոչ էլ մյուսների հետ եմ»: Չի կարելի, քանի վոր կուլակի ու կոլխոզի միջև վեճը վճռվում է ամեն ժամ, վճռվում է հսկայական քանակությամբ գործնական հարցերի ուղղությամբ և յուրաքանչյուր այդպիսի հարցի վերաբերմամբ պետք է վճռել— ո՞ւմ հետ գնալ, կուլակի՞ թե կոլխոզի հետ:

Ահա թե ինչու, ընկերներ, նոր ձևով է դրվում չքավորների ու միջակ անհատականների վերաբերյալ հարցը: Ահա թե ինչու մենք չենք կարող բանյալ հարցը: Ահա թե ինչու մենք չենք կարող բանյալ վոր դասակարգի դաշնակից համարել այն չքավորին ու միջակ անհատականին, վորն ոգնում է կուլակին՝ կոլխոզի դեմ պայքարելու:

Այս հարցի վերաբերմամբ թեզիսներում ուղղա-

կի և բացահայտորեն ասված ե.—«չքավորն և միջակ անհատականը, վորն ոգնում ե կուլակին՝ պայքարելու կոլխոզների դեմ և պայթեցնելու կոլխոզային շինարարութիւնը, չի կարող անվանվել բանվոր դասակարգի դաշնակիցը, առավել ևս հենարանը.—իրականում նա կուլակի դաշնակիցն ե»։ Միաժամանակ այդ թեզիսները բոլորովին պարզ ասում են, վոր «միայն այն չքավորն ու միջակ անհատականն ե շարունակում մնալ բանվոր դասակարգի դաշնակից, ով բանվոր դասակարգի հետ միասին ոգնում ե կոլխոզների կառուցման, ով աջակցում ե կոլխոզային շարժման, ով ոգնում ե կուլակի դեմ վճռական պայքար մղելուն»։

Ահա թե հիմա այստեղ ինչպես ե գործի դրութիւնը, ահա թե հիմա հարցն ինչպես ե դրվում։

Ի հարկե սա չի նշանակում, վոր մի վորեւե չափով թուլացվում ե կոլխոզները մտնելու կամավորութիւնը։ Կոլխոզային շարժման կամավորութիւնը հանդիսանում ե կոլխոզային շարժման արմատական սկզբունքը։ Մենք սրանից և վոչ մի քայլ չենք նահանջի։ Մենք կշարունակենք կոլխոզների առավելութիւնների մասին անհատականներին համբերատար կերպով համոզելու աշխատանքը, մենք նրանց ամեն կերպ կգրավենք դեպի կոլխոզների կողմը, այնպես, վորպեսզի հետագայում նրանք, քայլ առ քայլ ստուգելով կոլխոզների առավելութիւնները, մտնեն կոլխոզների մեջ։

Մենք չենք հրաժարվի տասնյակ անգամ անել այն, ինչ վոր անում են այժմ կոլխոզները, յերբ նըրանք ստեղծում են ինիցիատիվ խմբակներ, ուղարկում են ներգրավման բրիգադաներ՝ անհատականներ

բին կոլխոզները ներգրավելու համար, կոլխոզային «քավորներ» են ուղարկում անհատականների մոտ։

Դրա հետ մեկտեղ, մենք բոլշևիկներ չեյինք լինի, յեթե գեթ մեկ բուպեյով սվաղեյինք այն փաստը, վոր անհատականը, թեկուզ և չքավոր, վորն աջակցում ե կուլակին կոլխոզների դեմ պայքար մղելու, —այլ ևս չի կարող համարվել մեր հենարանն ու դաշնակիցը։

Մենք, ընկերներ, արդեն այժմ ունենք շատ նյութեր դատելու այն մասին, թե կոլխոզշինարարութեան վերաբերյալ թեզիսների այդ հայտարարութիւններն ինչպես ընդունեց խորհրդային գյուղը։ Անշուշտ դժվարութեամբ կգտնես ուրիշ մի այնպիսի վորոշում, վորն այնպես արագ արձագանք գտներ աշխատավոր գլեւդացիութեան լայն մասսաների կողմից, իստավոր գլեւդացիութեան լայն մասսաների կողմից, ինչպես մեր այսորվա գեկուցվող թեզիսները կոլխոզշինարարութեան մասին։

Բաղմանում են այն փաստերը, վորոնք նման են հետևյալին։—

Մարտիվանովկա գյուղի չքավորներն ու միջակները, հավաքվելով կոլխոզիկների հետ միասին, ջակնեց գյուղի որինակի հիմունքով հաշվելով բոլոր իրենց գյուղի որինակի հիմունքով հաշվելով բոլոր այն ցուցանիշները, վորոնք ամբողջ ԽՍՀՄ վերաբերայն ցուցանիշները, վորոնք ամբողջում, վորոշեցին մրտմամբ բերված են մեր թեզիսներում, վորոշեցին մրտմամբ բերված են մեր թեզիսներում և նրանց բանել կոլխոզ, հարկավ, ինչպես պնդում ե նրանց բանակը, «չքավորի և միջակ—անհատականի առջև կամի ճանապարհ, —կոլխոզին ոգնելու և ապա նրա մեջ մտնելու ճանապարհը»։

Բելոռուսիայի Ստալինյան գյուղխորհրդում «կոմբայն» արտելի կոլխոզիկների ընդհանուր ժողովն անհատականների հետ միասին վորոշում ե.—«չքավորն ու միջակն այժմ մի կողմ կանգնել չեն կարող։ Կա-

րելի յե կամ բանվոր դասակարգի և ամբողջ կոլխոզային գյուղացիութեան հետ լինել կոլխոզներին թեր, ոգնել նրանց և մտնել նրանց մեջ, կամ դեմ լինել ու կուլակների հետ»:

Այս արդեն մեր թեզիսները չեն: Այս այն է, վոր վորոշել են կոլխոզնիկները չքավորների ու միջակ-անհատականների հետ, քննելով կոլխոզչինարարութեան վերաբերյալ թեզիսները, ըստ վորում այդ քննութեանից հետո 12 անհատականներ—չքավորներ ու միջակներ հայտարարութեան են տվել կոլխոզ մտնելու մասին:

Կոլխոզչինարարութեան վերաբերյալ խորհրդների համագումարի վորոշման նախագծի քննութեան այդպիսի որինակներ արդեն շատ կան, իսկ չե՞ վոր քննութեանները դեռ նոր են սկսվում: Անկասկած է, վոր այդ հարցի մասին խորհրդների համագումարն իր վորոշումն ընդունելուց հետո, այդ վորոշումը պիտի քննվի միլիոնավոր գյուղացիների կողմից:

Կրկնում եմ—մենք վոչ վոքի չենք շտապեցնում կոլխոզները մտնելու համար: Մենք, ինչպես և առաջ, կոլխոզ մտնելու կամավորութեան խախտման ամեն տեսակ վորձերը պիտի պատժենք ամենազաժան կերպով: Բայց մենք չենք կարող անհատականից ծածկել այն փաստը, վոր նրանց կոլխոզ մտնելու ամեն մի ձգձգվող որը վնասում է հենց նրանց, վորովհետև դանդաղեցնում է նրանց բարեկեցութեան աճումը, վորովհետև յետ է մղում նրանց սնտեսութեան վերելքը, վորովհետև կոլխոզ մտնելու այդ ձգձգումն անհատականին զրկում է արտելային խոշոր սնտեսութեան բոլոր առավելութեաններով ոգտվելու հնարավորութեանից:

Մի շարք դեպքերում լինում է այնպես, վոր կոլխոզնիկներն արգելքներ են հարուցում անհատականների կոլխոզ մտնելուն: Ըստ յերևույթին դա առաջ է գալիս նրանից, վոր կոլխոզնիկները վորոշ անվստահութեան են տածում դեպի այն անհատականները, վորոնք արդեն յեղել են կոլխոզներում, բայց 1930 թվականի գարնանը դուրս են յեկել նրանից:

Անա փաստեր.—Ուրալում, մի կոլխոզում կոլխոզնիկները մերժեցին 16 անհատականների մուտքը, ընդունած բանաձևում հայտարարելով, վոր «գարնանը դուրս եք յեկել, իսկ հիմա մենք ձեզ նորից չենք ընդունի, վորովհետև դուք անբարեհույս եք»: Հյուսիսային Կովկասի մի կոլխոզում վորոշել են չընդունել իրենց մեջ մի անհատականի, վորը գարնանը դուրս է յեկել կոլխոզից, քանի վոր նա իր դուրս գալով «վնաս տվեց սնտեսութեանը»: Բաշկիրիայի հանրապետութեան մեջ կոլխոզը մերժեց միջակին ընդունել, վորովհետև սա անցյալ տարի ժողովներում դուրս եր յեկել կոլխոզի դեմ:

Այս տեսակետից, ընկերներ, մենք պետք է ոգնենք անհատականներին, վերացնելով կոլխոզ մտնելու նրանց ճանապարհին հանդիպող բոլոր խոչնդոտները: Վերացնել այդ խոչնդոտները—դա մեր պարտականութեանն է, հաղթահարել կոլխոզների փակվածութեանը—դա ևս մեր պարտականութեանն է, միաժամանակ նորից մենք այն պետք է կատարենք, միաժամանակ նորից ու նորից բացահայտորեն ասելով դեռ ևս տատանվողներին, դեռ ևս իրենց ճանապարհի հարցը չլուծողներին, դեռ ևս իրենց ճանապարհի հարցը չլուծած չքավորներին ու միջակներին—անհատականներին.—«ձեր կոլխոզ մտնելու ուշացման յուրաքան-

չուր որը... զրկում ե ձեզ խոշոր, արտելային տըն-
տեսութեան բոլոր առավելութեաններով անհասարկ
ողավելու հնարավորութեանից» (Թեզիսներ):

VI. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ԱՄԵ ՐԻԿԱԿԱՆ ՅԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՏԵՄՊԸ

Մենք ձեզ հետ այսօր հաշվեցինք կոլխոդային
շարժման զարգացման հիմնական հանրագումարները:
Մենք ձեզ հետ վերլուծեցինք նրա հիմնական թու-
լութեանները և համոզվեցինք, վոր այդ թուլութեան-
ներն այնպես են, վորոնք կարող են հաղթահարվել,
վոր դրանք աճման թուլութեաններ են, վորոնք բըղ-
խում են նրանից, վոր կոլխոդները դեռ մանկական
ըրջան են ապրում, առաջին քայլերն են անում: Մենք
ձեզ հետ համոզվեցինք, վոր այդ թուլութեանների
դեմ կովելու համար պիտի վոտքի հանել ամբողջ
կոլխոդային ակտիվին, այն ամենը, ինչ վոր լավա-
գույնն ե կոլխոդային մասսայի մեջ:

Մենք ձեզ հետ վորոշեցինք ներկա մոմենտում
մեր գլխավոր խնդիրը, առանց վորի լուծման չի կա-
րող ամրապնդվել կոլխոդային շարժումը—ամենուրեք
յեկամուտները վոչ թե ըստ շնչերի, այլ ըստ աշխա-
տանքի բաշխելուն անցնելու խնդիրը, հնարավորին
չափ լայն կերպով գործարքային սիստեմին անցնե-
լու խնդիրը: Քննելով մեքենա-տրակտորային կայան-
ների, իբրև կոլխոդային տնտեսութեանների շտաբնե-
րի զարգացումը, մենք յեկանք այն յեզրակացութեան,
վոր հնգամյակի վերջում մեքենա-տրակտորային կա-
յանները 3 միլիոն հեկտարի փոխարեն կընդգրկեն
70-80 միլիոն հեկտար կոլխոդային ցանքեր:

Տալով կոլխոդների զարգացման հանրագումար-

ները, մենք մի շարք յեզրակացութեաններ արինք
գյուղացիների այն մասի վերաբերմամբ, վորը դեռ
տատանվում ե, ըստ վորում այստեղ գլխավոր յեզ-
րակացութեանը հանգում ե նրան, վոր չքավոր և մի-
ջակ—անհատականը, վորն ոգնում ե կուլակին տայ-
քարելու կոլխոդների դեմ, դադարում ե բանվոր դա-
սակարգի դաշնակիցը լինելուց:

Սակայն, ընկերներ, մեր կողմից սխալ կլինենք,
յեթե մենք սահմանափակվեյիք միայն դրանով, յեթե
մենք չհամեմատեյինք այն, թե ինչ ե կատարվում
գյուղատնտեսութեան բնագավառում մեր յերկրում և
ուրիշ յերկրներում:

Մենք ստեղծում ենք աշխարհում ամենախոշոր
գյուղատնտեսական արտադրութեանը: Մենք այդ
տնտեսութեանը հիմնավորում ենք իրոք ժամանակա-
կից առաջավոր տեխնիկական բազայով: Մենք դրան
կհանենք կուլակին վորպես դասակարգ վերացնելու
կհանենք կուլակին վորպես դասակարգ վերացնելու
միջոցով, մանր տնտեսութեանները կոլխոդներում
համախմբելու հիմունքով, միաժամանակ սովխոդների
շինարարութեամբ:

Միայն մենք չենք կառուցում խոշոր տնտեսութեան
յերկրագործութեան մեջ, կապիտալիզմն ել ե ստեղծում
գյուղատնտեսութեան մեջ խոշոր տնտեսութեան: Մենք
սխալ արած կլինեյինք, յեթե վերջում չտայինք հան-
բազումար այն մասին, թե ինչպես ե կառուցվում
խոշոր տնտեսութեանը խորհրդային յերկրում, խոր-
հրդային իշխանութեան ուրով և ինչպես նա, խոշոր
տնտեսութեանը, կազմակերպվում ե կապիտալիզմի
տնտեսութեանը, այն ել ամենաառաջավոր կապիտալիս-
տական յերկրում—Հյուս. Ամերիկայի Միացյալ Նա-
հանգներում:

Խնդրի ելութեանը նրանումն ե կայանում, վոր

այժմ, քան յերբեք, մեկ-մեկու հակադրելի յեն յերկրագործության մեջ խոշոր անտեսություն ստեղծելու յերկու ուղիները—կապիտալիստական ուղին, վուրն ամենից լավ ներկայացվում է Հյուս. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կողմից և սոցիալիստական Միացյալ Նահանգներին հորհրդային Միությամբ: ուղին, վոր ներկայացվում է Խորհրդային Միությամբ:

Բոլորին հայտնի յեն այն հիմնական փաստերը, վորոնք ցույց են տալիս, թե ի՞նչ ճանապարհով է հաղթում Հյուս. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների խոշոր անտեսությունը: Այդ փաստերը հետևյալնե-րն են.—

1) Տասնամյակի ընթացքում գյուղատնտեսու-թյան մեջ ներառելով համարյա մեկ միլիոն տրակտոր, Հյուս. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները յերկրագործության կապիտալիստական զարգացման ուղիներում կարողացան իրենց ցանքերի տարածու-թյունն ավելացնել միայն 4 միլիոն հեկտարով:

2) Մեկ միլիոն տրակտորի գոյության գեպըում գյուղացիական տնտեսությունների ջախջախիչ մեծա-մասնությունը, առնվազն $\frac{3}{5}$ -ը (այն բոլոր տնտեսու-թյունները, վորոնք 75 հեկտարից պակաս ունեն) չի կարող ոգտվել տրակտորի առավելություններով:

3) Ըստ պաշտոնական տվյալների, ֆերմերական տնտեսությունների հարկերը հասնում են մինչև ամբողջ ֆերմերական յեկամուտների $\frac{1}{3}$ -ից— $\frac{2}{3}$ -ին:

4) Վերջին տասնամյակում ֆերմերական տրե-տեսությունների յուրաքանչյուր հազարից գոնե 200-ը զանազան պատճառներով ծախվել են. նրանցից 123-ը —սնանկանալու հետևանքով:

5) Արդյունաբերության արտադրանքի և գյուղատնտեսական ծագում ունեցող ապրանքների գնե-րատվում է: Յեթե կուսակցական հա-

մագումարում յես ղեկուցում էյի այն մասին, վոր Հյուսիսային Ամերիկ. Միացյալ Նահանգների արդյու-նաբերական գները նախապատերազմյան գների հա-դեպ բարձրացել են 60 տոկոսով, իսկ գյուղատնտե-սական գները—միայն 30 տոկոսով, ապա այժմ դըրան պիտի ավելացնել այն փաստը, վոր առ 1930 թվի ղեկտեմբերը հացահատիկների և բամբակի գը-ներն ընկել են $\frac{1}{5}$ -ով՝ նախապատերազմյանի հան-դեպ, այն ժամանակ, յերբ մանրածախ արդյունա-բերական գներն ընկել են համեմատաբար ավելի չըն-չին չափով:

Կապիտալիզմի ձգձգվող ճգնաժամը մի առան-ձին սրվածությամբ հարվածեց հենց ֆերմերական տնտեսության: Յեթե որինակներ փնտրենք, թե Հյուս. Ամեր. Միացյալ Նահանգներում ինչ են ապրում մանր ֆերմերներն, ապա այդ որինակները կգտնվեն միայն այն ժամանակ, յերբ կապիտալիզմն իրեն ճանապարհ է հարթում գյուղացիներին իրենց դաշտերից ուղղա-կի բացահայտ կերպով վտարելու միջոցով: Այս փաստերի ամբողջ ույժը հայտաբերվեց այս գարնա-նը, մի առանձին ցայտունությամբ, նախ՝ արդյունա-բերական ընդհանուր ճգնաժամի, յերկրորդ՝ մասնա-կի յերաշտի հետևանքով, վորը Միացյալ Նահանգնե-րում փաստեց զգալի քանակությամբ ֆերմերական տնտեսությունների: Ըստ պաշտոնական տվյալների, տնտեսությունների և ընդհանուր արդյունաբերական ճգնաժա-յերաշտի և ընդհանուր արդյունաբերական ճգնաժա-մի հետևանքով ներկա մամնտում տիրում է մի այն-պիսի դրություն, վոր ֆերմերների մինչ կեսը մասամբ չունեն միջոցներ զարնանացանի համար, մասամբ միջոցներ չունեն պարտքերը տալու համար (իսկ այնտեղ պարտքերը չեն զանձվում այնպես, ինչպես մեզ մոտ), մասամբ էլ քաղցած են: Միացյալ Նա-

հանգնների բոլոր քաղաքներում ցուցադրվեց Կարմիր Նաչի կինո-նկարը, վորը ցույց է տալիս ուռած փորով մանուկներ, հազարավոր սատկած ձիւներ և ջորիներ, վորոնք ընկած են ճանապարհի ծայրերին և բոլորովին քայքայված, շարժվելու հաղիվ ընդունակ մարդկանց: Կարմիր Նաչի այս ֆիլմն ամերիկական կապիտալիստներին բարեգործական կոչ է անում, վորովհետև կառավարութունը մերժեց ոգնել քաղցած ֆերմերներին:

Թվում է թե մի այնպիսի յերկրում, ինչպիսին է Ամերիկան, գյուղատնտեսական ամեն տեսակ մթերքների իսկական ավելցուկներով (դուք գիտեք, վոր այդ յերկրի յերկրագործութան միւսիստրի գլխավոր հոգան է կրճատել ցանքսերի տարածութունը), մոտիկ գտնվող Կանադայով, վորտեղ շոգեմեքենաների վառարանները հարմարեցվում են ցորենի վառելիքի համար,—այդպիսի յերկրում կարող եր լիակատար ու բազմակողմանի ոգնութուն հասցվել ֆերմերներին:

Իսկ իրականում ֆերմերներին ոգնելու միակ ձևն այն է յեղել, վոր ստեղծվել է ֆերմերական բյուրո, ձիւտն ասած մեծ կապիտալով—500 միլիոն դոլլար: Ութը տարի վեճ եր տեղի ունենում այդ բյուրոյի ստեղծման մասին: Վերջապես, նա ստեծվեց, բայց նրա ամբողջ գործունեյությունն այն յեղով, վոր նա սպեկուլյատիվ գներով հարուստ ֆերմերներից գնեց 250 միլիոն փութ ցորեն: Չպետք է լինել մարգարե, վորպեսզի նախատեսներ, վոր այդ 250 միլիոն փութը վերջ ի վերջո ամերիկական սպեկուլյանտները կնետեն յեվրոպական շուկաները և ահա այդ ժամանակ կսկսվի ցորենի իսկական դեմպինգը: Սա կապիտալիստների տերմինոլոգիայով կոչվում է ոգնութուն ֆերմերներին, թեև ի հարկ մեղ համար,

չգիտենալով բուրժուական քաղաքացեանների տերմինոլոգիայի նրբությունները, դժվար է հասկանալ, թե ինչ ոգուտ ունի սովյալ ֆերմերը նրանից, վոր ֆերմերների ամերիկական բյուրոն հարուստ ֆերմերներից գնել է 150 միլիոն փութ ցորեն:

Բացի դրանից, կոնգրեսն ընդունել եր մի առաջարկ, ֆերմերներին չնչին ոգնութուն հասցնելու մասին: Բայց այս խղճուկ վորորմությունն էլ անընդունելի է համարել Միացյալ Նահանգների պրեզիդենտ պարոն Հուվերը: Նա դեմ է դուրս յեկել ֆերմերներին ոգնելու համար 45 միլիոն դոլլար բաց թողնելու առաջարկին, պաշտպանելով իր բացասութողնելու առաջարկին, պաշտպանելով իր բացասական վերաբերմունքը նրանով, վոր Հյուս. Ամերիկ. Միացյալ Նահանգներում «ժողովուրդը պետք է աշակցե կառավարության, բայց կառավարութունը չպետք է աշակցե ժողովրդին»: (Դանլիճում շարժում, ծիծաղ):

Այս տեսակետը հիմնավորվում եր նրանով, վոր իբր թե սովյալ ֆերմերներին պետք է ոգնության գա մասնավոր բարեգործությունը: Իսկպպես այդ տեսակետն ի հարկե առաջացել է նրանից, վոր ա-տեսակետն ի կառավարական վերնախավը, ամերիկական կառավարական կարծում է, թե ճշնաժամից կան պլուտոկրատիան կարծում է միլիոնավոր ֆերլավադույն յելըը հանդիսանում է միլիոնավոր ֆերմերների քայքայումը, վորպեսզի այդ ֆերմերների մեկնեցնելով տամնյակ հազարավոր կապիտալիստների վրա ծնվեն տամնյակ ֆերմերներ: Յեվ այդ տալիստական խոշոր տնտեսությունները ֆերմերների փշրանքները փաստորեն չեն հասնի մինչև աղքատ ու քայքայված ֆերմերները, վորովհետև այդ ոգնությունը արվում է վորպես փոխառություն, վորը ոգնությունը արվում է վորպես փոխառություն, վորը պիտի ապահովվի 1931 թվի բերքից առաջին գրավականներով, ուրիշ խոսքով, այդ ոգնությունը պիտի

տրվի նրանց, ովքեր կվերադարձնեն վարկերը, իսկ այդպիսիներն ի հարկե նրանք չեն, ում տնտեսութիւնը վերջին, ճգնաժամի ու քաղցի միացյալ հարվածներն ե ստանում:

Այսպես, յերկու տնտեսակարգ, գյուղատնտեսութեան զարգացման յերկու տիպ հակադրված են մեկմեկու, այնպիսի ուժով և պայծառութեամբ և կարելի յե ասել՝ պարզութեամբ, ինչպես մինչև այժմ չի յեղել յերբեք:

Սոչոք տնտեսութիւն ստեղծելու մեր ուղին պարզ ե:

Նրան ստուգեցին, իրենց փորձով տեսան և հավանութիւն տվին միլիոնավոր գյուղացիներ:

Այդ—կուեկտիվացման ավարտման ուղին ե այս հնգամյակում:

Այդ—միաժամանակ սովխոզների ու կոլխոզների շինարարութեան ուղին ե:

Այդ—մեքենա-տրակտորային կայանների ծավալման ուղին ե, այնպես, վոր հնգամյաչի վերջում նրանցով ընդգրկվի 70--80 միլիոն հեկտար:

Այդ—մանր տնտեսութեան աղքատութեան լիկվիդացիայի ուղին ե, կուլակային ստրկութեան վոչնչացման, մանր տնտեսութեան տաժանակիր աշխատանքից ազատվելու ուղին ե:

Այդ—կուլակի իբր դասակարգի վերացման ուղին ե:

Մեր ուղին—խորհրդային ուղին, սոցիալիստական ուղին, սովխոզային և կոլխոզային շինարարութեան ուղին հավանութիւն ե գտել և ընդունվել ե միլիոնների կողմից:

Նրանց ուղին—ամերիկականը, կապիտալիստականը—միլիոնավոր մանր ֆերմերների քայքայման,

աղքատացման և քաղցի ուղին ե, տասնյակ հաեարների միաժամանակ հարստացումով հանգերձ:

Ամբողջ աշխարհը հնարավորութիւն ունի համեմատել այս յերկու ուղիները:

Այն փաստը, վոր կոլխոզիկները,—խորհրդային իշխանութեան լավագուշն և ամուր հենարանը—պատրաստվում են 1931 թվականի գարնանը ցանել 100ՀՄ ամբողջ ցանքային տարածութեան կեսը, ամենից լավ ցույց ե տալիս, վոր կոլխոզային շարժման զարգացման հետևանքով 100ՀՄ-նը վճռում ե ամենադժվարն այն խնդիրներից, վորոնք կանգնել են պրոլետարական դեկտատուրայի, բանվորա-գյուղացիական իշխանութեան առջև:

Ընկ. Լենինն այսպես եր ասում.—«Յեթե միայն հաջողվի ընկերական, արտելային տնտեսութեան ոգնութեամբ ոգնել գյուղացուն, միայն այն ժամանակ բանվոր դասակարգը, վորն իր ձեռքում պահում ե պետական իշխանութիւնը, իսկապես կապացուցե գյուղացուն իրեն իրավացիութիւնը, իսկապես հատատուն կերպով, ինչպես պետք ե, իր կողմը կգրավե բազմամիլիոն գյուղացիական մասսային»:

Այն բեկման հանրագումարը, վորը գյուղում տեղի ունեցավ կոլխոզների զարգացման հետևանքով—ամենից լավ ձևակերպվում են Լենինյան այս խոսքերով:

Բանվոր դասակարգն արդեն ապացուցեց գյուղացիների տասնյակ միլիոններին իրեն իրավացիութիւնը և հենց դրանով մեր գործը դառնում ե ավելի անհաղթելի, քան յերբեկիցե (բունն ծափահարութիւններ):

39. Ամբաստանադիր խորհրդները (պլենսա)	10
40. Ուսանողները.—հուլիսի 1931 թ. վերջում և խորհրդների լուսնի	7
41. Բուստանայան.—Համառոտագրած կրթական վարչական և 1931 թ. գարնանացանի կամպանիայի խնդիրները	10
42. Կաթիլով.—Բուլղարիայի յերկրորդ գարնան մարտական խնդիրները	5
43. Վոսկանյան.—1931 թ. գարնանացանի կամպանիայի գործնական խնդիրները	5
44. Նոր կենցաղի յերգեր	30
45. Սոս Լուսինց.—Բանաստեղծություններ	30
46. Լ. Զաօյարին.—Հացահատիկի Փարբիկա (Գիպանտ սովխոզի մասին)	10
47. Ա. Ա. Անդրեյևի.—հուլիսի 1931 թ. վերջում և խորհրդների	7
48. Պ. Շալցի.—Գալլերի վճռակա պլենս 3 գոր.	35
49. Վ. Մովսիսյան.—Համկոմկուսի (Բ) ԿԿ-ի և ԿԿՂ 1930 թ. դեկտեմբերյան պլենումի արդյունքները	5
50. Գյուլագանյան Լ. Վոսկանյան.—Գյուլագանյանի և Վոսկանյանի օգնությունները Հյուսիսային կովկասում և նրանց դեմ կազմակերպված խնդիրները	15
51. Վ. Վիլաման.—Միլիոնները վտարի հանները Բյուրսկայանում դեմ պայքարելու	15
52. Ա. Շալցի.—հուլիսի 1931 թ. վերջում և խորհրդների մասին	15

ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԿ ԵՆ ՅԵՎ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՒՅՍ ԿՏԵՍՆԵՆ

1. Հյուս. կովկ. հարկ. պրոլետարիատի անդամների գլխավորները
 2. 16-րդ կուսնամարտի արդյունքները
 3. Հյուսիսային կովկասի հնգամակը.—արդյունաբերություն
 4. Խոզաբուծության կադմակերպումը կովկասում
 5. Կերի հարցը և սխիստացումը
 6. Կենդանաբուծության ավագ բանվորների պարտակապությունները
 7. Ձեռնարկ ծխախոտագործության համար
 8. Ճագարբուծություն
 9. Թռչնաբուծություն
 10. Աշխատանքի կադմակերպումը յեվ յեկամաների բաժանումը կովկասում և կադառլի կովխոզների փորձը Հյուս. կովկասում
 11. Տրանսպորտը և կալիբը. տեխնիկական ձեռնարկ
 12. Կոստանուր և կուսակցության խնդիրները
- Վիլնի՝ Ростови -Д., Буденовский пр., 60, Крайнациздат.

С. Х. 2

30850

30.722

О КОЛХОЗНОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ

(ДОКЛАД НАРКОМЗЕМА СССР тов. ЯКОВЛЕВА НА
VI ВСЕСОЮЗНОМ СЪЕЗДЕ СОВЕТОВ)

НА АРМЯНСКОМ ЯЗЫКЕ